

แนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ
อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน¹

Guidelines for the development of community potential in the management
of tourist attractions of Sriphum Tha Wang Pha District, Nan Province.

ภรณ์รัมภา สุทระ²

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชนและปัจจัยด้านการจัดการของชุมชนกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ และ 3) เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ กลุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ประชาชนในเขตตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน จำนวน 377 คน ที่ได้มาจากการสุ่มแบบง่าย (Yamane) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม สถิติที่ใช้เพื่อหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบแบบค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชนและปัจจัยด้านการจัดการของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก 2) ศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมูลค่าเพิ่มและการส่งเสริมการตลาด รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัย ด้านสภาพแวดล้อม ด้านที่พัก อาหารและโภชนาการ และด้านการจัดการและกิจกรรมการท่องเที่ยว เรียงตามลำดับ 3) ปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชนกับศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกในระดับสูง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และ 4) แนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่า แนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปเป็นข้อพิจารณาในการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนี้ 1) สร้างเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน 2) สร้างมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวชุมชน และ 3) สนับสนุนส่งเสริมด้านการตลาด

คำสำคัญ: การมีส่วนร่วมของประชาชน, การจัดการขยะมูลฝอย, เทศบาลตำบลบางเสาธง

¹ บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของการค้นคว้าอิสระเรื่อง แนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

² นักศึกษาปริญญาโท โครงการทวีปริญญาโท หลักสูตรทวีปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Abstract

The objectives of this research study were 1) to study the potential of communities in the management of tourist attractions in Si Phum Sub - district 2) to study the relationship between resource factors of the community and management factors of the community and the management of tourism attractions of the sub-district. Sri Phum and 3) to propose guidelines for the development of community potential in the management of tourist attractions in Sri Phum Subdistrict. The sample group used in this research were people in Si Phum Sub - district. Tha Wang Pha District, Nan Province, a total of 377 people were obtained by substituting the values in Yamane's formula. The research instruments were questionnaires, statistics used to determine the frequency, percentage, mean and standard deviation. The Pearson Product Moment Correlation Coefficient test showed that 1) the community resource factor and the community management factor in the tourism attraction management of Si Phum Subdistrict; Tha Wang Pha District, Nan Province overall is at a high level. 2) The potential of the community in managing tourist attractions of Tambon Si Phum. Tha Wang Pha District, Nan Province, as a whole, is at a high level. When classified by aspect, it was found that the aspect with the highest average value was added value and marketing promotion, followed by safety. Environment, accommodation, food and nutrition and management and tourism activities 3) Resource factors of the community and the potential of the community in the management of tourist attractions in Si Phum Subdistrict. Tha Wang Pha District, Nan Province, overall, there was a high level of positive correlation. with statistical significance at 0.01 and 4) guidelines for developing community potential in tourism management of Sri Phum Subdistrict. Tha Wang Pha District, Nan Province found that the development of community potential in tourism management to propose to the relevant agencies has been taken into consideration in the operation To improve tourist attractions to be efficient and effective towards sustainable tourism as follows: 1) create a route for community tourism activities 2) create safety standards for community tourists and 3) support marketing promotion.

Keywords: Public Participation, Solid Waste Management, Bang Sao Thong Subdistrict Municipality.

บทนำ

ปัจจุบันการท่องเที่ยวถือได้ว่าเป็นมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยการท่องเที่ยวก่อให้เกิดรายได้ในรูปของเงินตราต่างประเทศ ช่วยในการปรับดุลการชำระเงิน และสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้ การส่งเสริมการท่องเที่ยวในระดับท้องถิ่นยังก่อให้เกิดการกระจายตัวของนักท่องเที่ยวไปยังพื้นที่ต่างๆ ซึ่งนำมาสู่การจ้างงาน และการสร้างอาชีพ ทั้งในภาคการท่องเที่ยวโดยตรง และการจ้างงานในภาคอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องมากขึ้น เกิดการกระจายรายได้ไปยังชุมชนท้องถิ่น รวมถึงการนำไปสู่การสร้างความสำเร็จเติบโต และการมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจของประเทศ (สันติชัย เอื้อจงประสิทธิ์, 2550) การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมนับเป็นอุตสาหกรรมหนึ่งที่ได้นำเอาวัฒนธรรมมาเป็นจุดขายเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวชาวอเมริกันและยุโรป ที่ต่างสนใจที่จะเรียนรู้วัฒนธรรมมรดกทางประวัติศาสตร์ เยี่ยมชมงานสถาปัตยกรรม และสัมผัสวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ ของคนในประเทศนั้น โดยเฉพาะประเทศในแถบเอเชียและแอฟริการวมถึงชื่อของที่ระลึกที่เป็นงานหัตถกรรมและงานฝีมือที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในประเทศ ซึ่งรูปแบบการท่องเที่ยวในแหล่งวัฒนธรรม (Cultural based tourism) ประกอบด้วย 1. การท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ 2. การท่องเที่ยวชมวัฒนธรรมและประเพณี และ 3. การท่องเที่ยวชมวิถีชีวิตในชนบท (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2548 : 10) ตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ วัฒนธรรมและประเพณี และวิถีชีวิตในชนบท มีแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญเช่น 1) วิหารไทลื้อวัดดอนมูล หมู่บ้านไทลื้อ บ้านดอนมูล หมู่ที่ 2 2) โรงสีข้าวพระราชทานบ้านห้วยเตือ หมู่ที่ 3 3) อุทยานแห่งชาตินันทบุรี (ดอยวาว) บ้านดอนตู หมู่ที่ 7

จะเห็นว่าตำบลศรีภูมิมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ที่มีความน่าสนใจทั้งธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี ที่แฝงไปด้วยแรงศรัทธาในพุทธศาสนา ภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว และผสมผสานกับการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ได้อย่างลงตัว แต่สิ่งสำคัญที่สุด คือ สิ่งที่จะช่วยประคับประคองให้ชุมชน แหล่งท่องเที่ยวสามารถดำรงรักษาวิถีชีวิตและวัฒนธรรมของตน และเป็นแหล่งท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้จากสังคมภายนอกได้อย่างแท้จริง ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาวิจัยเรื่อง “แนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน” ทั้งนี้เพื่อเป็นการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชนให้มีบทบาทหน้าที่หรือมีอำนาจในการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตนเอง โดยกำหนดแนวทางการพัฒนา และมาตรฐานที่ตอบสนองการให้บริการด้านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างเต็มที่ ตลอดจนหาแนวทางในการเสริมสร้างการบริหารจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของตนเอง เป็นการตระหนักถึงคุณค่าการอนุรักษ์ ที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนมิให้ล่มสลายไปตามกระแสการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรมอีกด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชน และปัจจัยด้านการจัดการของชุมชนกับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

3. เพื่อเสนอแนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

คำถามการวิจัย

1. ชุมชนมีศักยภาพของในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่านอย่างไร

2. ปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชนและปัจจัยด้านการจัดการของชุมชนมีความสัมพันธ์กับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน หรือไม่

3. แนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน ควรเป็นอย่างไร

สมมติฐาน

1. ปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชนมีความสัมพันธ์กับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

2. ปัจจัยด้านการจัดการของชุมชนมีความสัมพันธ์กับการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ใช้การศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) จากแบบสอบถาม (Questionnaire) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน มีวิธีการและขั้นตอนการวิจัยดังต่อไปนี้

1. ประชากร และกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ ประชาชนในเขตตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน จำนวน 6,636 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลศรีภูมิ : 2563)

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ ประชาชนในเขตตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน จำนวน 377 คน กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาโดยคำนวณจากสูตรของยามานะ (Yamane) ซึ่งมีระดับความเชื่อมั่น (Confidence Level) 95 % และมีความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ในครั้งนี้ 5 %

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นตามกรอบ แนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยส่วนบุคคล คือ เพศ อายุ การศึกษา อาชีพ รายได้ต่อเดือน และบทบาทที่มีต่อการจัดการการท่องเที่ยว โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับ ปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชน ประกอบด้วย ธรรมชาติ วัฒนธรรม สาธารณูปโภค และบุคลากร

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยด้านการจัดการของชุมชน ประกอบด้วย การวางแผน การมีส่วนร่วมของชุมชน การป้องกันและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว การฝึกอบรม และการบริหารงานของผู้นำชุมชน

ตอนที่ 4 แบบสอบถามเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยแบ่งเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านที่พัก อาหารและโภชนาการ 2) ด้านความปลอดภัย 3) ด้านการจัดการและกิจกรรมการท่องเที่ยว 4) ด้านสภาพแวดล้อม และ 5) ด้านมูลค่าเพิ่มและการส่งเสริมการตลาด

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาอุปสรรค ข้อเสนอแนะและแนวทางการพัฒนา เป็นแบบสอบถามแบบปลายเปิด

ซึ่งตอนที่ 2 ตอนที่ 3 และตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง อยู่ในระดับ มากที่สุด
- 4 หมายถึง อยู่ในระดับ มาก
- 3 หมายถึง อยู่ในระดับ ปานกลาง
- 2 หมายถึง อยู่ในระดับ น้อย
- 1 หมายถึง อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลมีขั้นตอน ดังนี้

1. ขออนุญาตจากประธานกรรมการบริหารโครงการทวิปริญญาโททางรัฐประศาสนศาสตร์และบริหารธุรกิจ คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. จัดเตรียมแบบสอบถามให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. ทำการจัดส่งแบบสอบถามและจัดเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเองทั้งหมด จำนวน 377 ชุด ได้รับกลับคืนมา 377 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. นำแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ของการตอบคำถาม

5. นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบแล้วไปวิเคราะห์ข้อมูล

4. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีการประมวลผลข้อมูลเป็นขั้นตอน โดยหลังจากการตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามเรียบร้อยแล้ว จึงนำข้อมูลที่ได้มาเปลี่ยนแปลงรหัสตัวเลข (Code) แล้วบันทึกรหัสลงในเครื่องคอมพิวเตอร์และเขียนโปรแกรมสั่งงาน เพื่อวิเคราะห์และการหาค่าสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ใช้วิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

ผู้วิจัยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ นำมาแจกแจงความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แปลความหมายของค่าเฉลี่ยโดยยึดเกณฑ์ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ มาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ ปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 กำหนดให้อยู่ในเกณฑ์ น้อยที่สุด

สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) สำหรับทดสอบสมมติฐานเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชน และปัจจัยด้านการจัดการของชุมชนกับศักยภาพของชุมชน ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยใช้การทดสอบแบบ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) เพื่อหาค่าความสัมพันธ์ของตัวแปรสองตัวที่อิสระต่อกัน หรือหาค่าความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูล 2 ชุด สำหรับเกณฑ์การแปลความหมายค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กำหนด ดังนี้

ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า 0.91 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับสูงมาก

ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า 0.71 - 0.90 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับสูง

ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า 0.31 - 0.70 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับปานกลาง

ถ้าค่า r มีค่ามากกว่า 0.01 - 0.30 แสดงว่า มีความสัมพันธ์ในระดับต่ำ

ถ้าค่า r มีค่าเท่ากับ 0 แสดงว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน

การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อนำเสนอแนวทาง วิเคราะห์โดยใช้เทคนิคสร้างข้อสรุปที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรมและการสอบถามเพื่อนำเสนอแนวทาง

แนวคิด ทฤษฎี และกรอบแนวคิดในการวิจัย

การพัฒนา หมายถึง การทำให้เจริญ การเปลี่ยนแปลงในทางเจริญขึ้น การคลี่คลายไปในทางที่ดี การกระทำที่เป็นเหตุให้บางสิ่งบางอย่างเจริญเติบโตขึ้น หรือขยายออกเพื่อให้ดีขึ้นกว่าที่มีอยู่เดิม และการพัฒนา

นั้นอาจจะเกี่ยวข้องกับสิ่งแวดล้อม หรือมนุษย์ก็ได้ (สมิทร สุวรรณ, 2554 : 20) ให้ความหมายว่า การพัฒนา (Development) คือ การเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นในขณะเดียวกันสนธยา พลศรี (2545 : 5 - 6) กล่าวว่า การพัฒนาถูกกำหนดความหมายจากหลายแหล่งและหลายสาขาวิชาทำให้ลักษณะของการพัฒนามีหลายประการแต่ลักษณะที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1. เป็นการเปลี่ยนแปลงด้านต่างๆ เช่น ด้านสุขภาพปริมาณ และสิ่งแวดล้อมของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ให้ดีขึ้น หรือให้มีความเหมาะสมอันเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างรอบด้าน ไม่ใช่เปลี่ยนแปลงในด้านใดด้านหนึ่งเพียงด้านเดียวเท่านั้น หรืออาจจะเรียกได้ว่าต้องเป็นการเปลี่ยนแปลงทั้งระบบ

2. มีลักษณะเป็นกระบวนการ คือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตามลำดับขั้นตอนอย่างต่อเนื่องกัน โดยแต่ละขั้นตอนมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กันเป็นลำดับ ไม่สามารถข้ามขั้นตอนหนึ่งได้

3. มีลักษณะเป็นพลวัต คือเป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นตลอดเวลา ไม่หยุดนิ่ง แต่การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจะเป็นแบบรวดเร็ว หรือช้าๆ ปริมาณมากหรือน้อยก็ได้

4. เป็นแผนและโครงการ คือเกิดขึ้นจากการเตรียมการไว้ล่วงหน้าว่าจะเปลี่ยนแปลงใคร ด้านใด ด้วยวิธีการใด เมื่อไร ใช้งบประมาณเท่าใด ใครรับผิดชอบ เป็นต้น ไม่ใช่เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นโดยไม่มี การเตรียมการไว้ล่วงหน้า

5. เป็นวิธีการการพัฒนาเป็นมรรควิธี หรือกลวิธีที่นำมาใช้ให้เกิดการเปลี่ยนแปลงตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ เช่น การพัฒนาสังคม การพัฒนาชนบท การพัฒนาการเมือง การพัฒนาเศรษฐกิจ การพัฒนาชุมชน ต่างก็เป็นวิธีการพัฒนาแบบหนึ่งที่มีลักษณะเฉพาะเป็นของตนเอง

6. เป็นปฏิบัติการ คือเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ไม่เป็นเพียงแนวความคิด หรือเป็นเพียงแนวคิด หรือเป็นเพียงรายละเอียดของแผนและโครงการเท่านั้น เพราะการพัฒนาเป็นวิธีการที่ต้องนำมาใช้ปฏิบัติจริงจึงจะเกิดผลตามที่ต้องการ

7. เป็นสิ่งที่เกิดขึ้นจากการกระทำของมนุษย์ เพื่อประโยชน์ของมนุษย์ เพราะมนุษย์เป็นสัตว์โลก ประเภทเดียวที่สามารถจัดทำแผนโครงการ และคิดค้นวิธีการพัฒนาตนเองและสิ่งต่างๆ ได้ การเปลี่ยนแปลงใดก็ตามถ้าไม่ได้เกิดจากการกระทำของมนุษย์แล้ว จะไม่ใช่การพัฒนาแม้ว่าจะมีลักษณะอื่นๆ เหมือนกับการพัฒนาก็ตาม

8. ผลที่เกิดขึ้นมีความเหมาะสมหรือพึงพอใจ ทำให้มนุษย์และสังคมมีความสุข เพราะการพัฒนาเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ และการอยู่ร่วมกันเป็นสังคมของมนุษย์นั่นเอง

9. มีกฎเกณฑ์หรือเครื่องชี้วัด คือ สามารถบอกได้ว่าลักษณะที่เกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลงนั้นเป็นการพัฒนาหรือไม่ ซึ่งอาจดำเนินการได้หลายวิธี เช่น เปรียบเทียบกับสภาพเดิมก่อนที่จะเกิดการเปลี่ยนแปลง กำหนดเกณฑ์มาตรฐานในการชี้วัดในด้านต่างๆ โดยเฉพาะด้านคุณภาพ สามารถเปลี่ยนแปลงได้ เนื่องจากมนุษย์และสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเองตามธรรมชาติ และการเปลี่ยนแปลงที่เป็นผลของการพัฒนา จึงมีความจำเป็นต้องปรับปรุงเปลี่ยนแปลงกระบวนการพัฒนาให้เหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นด้วยการพัฒนาใหม่ๆ จึงเกิดขึ้นอยู่เสมอ

ทฤษฎีการบริหารของ Fayol (อ้างถึงใน ศิริวรรณ เสรีรัตน์ และคนอื่นๆ, 2545 : 68-69) ได้เสนอทฤษฎีการบริหารโดยมีความเชื่อว่าเป็นไปได้ที่จะหาทางศึกษาถึงศาสตร์ที่เกี่ยวกับการบริหาร (Administrative) ซึ่งสามารถใช้ได้กับการบริหารทุกชนิด ไม่ว่าจะเป็นการบริหารอุตสาหกรรม หรืองานรัฐบาล โดยมีสาระสำคัญเกี่ยวกับการบริหาร (Management Functions) ซึ่งประกอบด้วยหน้าที่ทางการบริหาร 5 ประการ คือ

1. การวางแผน (Planning) หมายถึง ภาระหน้าที่ของผู้บริหารที่จะต้องทำการคาดการณ์ล่วงหน้าถึงเหตุการณ์ต่างๆ ที่จะมีผลกระทบต่อธุรกิจ และกำหนดขึ้นเป็นแผนปฏิบัติงาน หรือวิถีทางที่จะปฏิบัติเอาไว้เพื่อเป็นแนวทางของการทำงานในอนาคต

2. การจัดองค์การ (Organizing) หมายถึง ภาระหน้าที่ที่ผู้บริหารจำเป็นต้องจัดให้มีโครงสร้างของงานต่าง ๆ และอำนาจหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อให้เครื่องจักร สิ่งของ และตัวคน อยู่ในส่วนประกอบที่เหมาะสมในอันที่จะช่วยให้งานขององค์การบรรลุผลสำเร็จได้

3. การบังคับบัญชาสั่งการ (Commanding) หมายถึง หน้าที่ในการสั่งการงานต่างๆ ของผู้อยู่ใต้บังคับบัญชา ซึ่งจะกระทำให้ผลสำเร็จด้วยดี โดยที่ผู้บริหารจะต้องกระทำตนเป็นตัวอย่างที่ดี จะต้องเข้าใจคนงานของตน จะต้องเข้าใจถึงข้อตกลงในการทำงานของคนงาน และองค์การที่มีอยู่ รวมถึงจะต้องมีการติดต่อสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาอย่างใกล้ชิดทั้งขึ้นและลง นอกจากนี้ยังต้องทำการประเมินโครงสร้างขององค์การและผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาของตนเป็นประจำอีกด้วยหากโครงสร้างขององค์การที่เป็นอยู่ไม่เหมาะสมก็จำเป็นต้องปรับปรุงเช่นเดียวกัน ถ้าผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาคนใดหย่อนประสิทธิภาพ การไล่ออกเพื่อปรับปรุงกำลังคนที่มีอยู่ให้เหมาะสมยิ่งขึ้นก็เป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องทำ

4. การประสานงาน (Coordinating) หมายถึง การเชื่อมโยงงานของทุกคนให้เข้ากันได้ และเพื่อให้ไปสู่จุดมุ่งหมายเดียวกัน

5. การควบคุม (Controlling) หมายถึง การกำกับงานให้สามารถดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ สามารถเข้ากันได้กับแผนงานที่ได้วางไว้แล้ว

การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ว่าเป็นวิธีการศึกษาประวัติศาสตร์ และวัฒนธรรม ผ่านการเดินทางท่องเที่ยว เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นการพัฒนาด้านภูมิปัญญา สร้างสรรค์ เคารพต่อสิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และวิถีชีวิตผู้คน หรือสามารถกล่าวได้อีกนัยหนึ่งว่า การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม คือ การท่องเที่ยวเพื่อการเรียนรู้ผู้อื่น และย้อนกลับมามองตนเองอย่างเข้าใจความเกี่ยวพันของสิ่งต่างๆ ในโลกที่มีความเกี่ยวโยงพึ่งพา ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ หลักการของการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (บุญเลิศ จิตตั้งพัฒนา, 2548 : 286)

1. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการศึกษารวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับความสำคัญ คุณค่า ประวัติศาสตร์ ความเป็นมาของทรัพยากรวัฒนธรรมในแหล่งท่องเที่ยวนั้น เพื่อเป็นข้อมูลให้แก่ นักท่องเที่ยวในการเพิ่มคุณค่าของประสบการณ์ในการเข้าชม ในขณะที่เดียวกันก็จะก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในมรดกทางวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่น

2. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการปลูกฝังสร้างจิตสำนึกของคนในชุมชนท้องถิ่นให้เกิด ความรัก ห่วงแหน รักษา และดึงดูดชุมชนท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการทรัพยากรของตนด้วย และได้รับประโยชน์ตอบแทนจากการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ เช่น การจ้างงาน การบริการนำเที่ยว การให้บริการขนส่ง การขายของที่ระลึก เป็นต้น

3. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการให้ความรู้แก่นักท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัฒนธรรมและได้รับความเพลิดเพลิน พร้อมทั้งสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม

4. เป็นการท่องเที่ยวที่มีการเคารพวัฒนธรรมของเพื่อนบ้านหรือของชุมชนอื่น รวมทั้งเคารพในวัฒนธรรม ศักดิ์ศรี และผู้คนของตนเองด้วย

แหล่งท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมซึ่งมนุษย์สร้างขึ้นทั้งโบราณสถาน สถานที่ทางประวัติศาสตร์ สถานที่ทางวัฒนธรรม พระราชวัง และวัด สถานที่ท่องเที่ยวประเภทนี้จะเสื่อมสลายไปตามกาลเวลา ตามสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และขณะเดียวกันมนุษย์ยังมีส่วนช่วยทำลายทำให้อายุการใช้งานของสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมสั้นหรือเสื่อมสลายเร็วขึ้น จึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะออกมาตรการป้องกันต่างๆ ดังนี้

1. ออกกฎหมายควบคุมรักษาโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุต่างๆ และกำหนดบทลงโทษผู้กระทำความผิดหรือฝ่าฝืนกฎหมาย เช่น ประเทศไทยได้ประกาศพระราชบัญญัติ โบราณสถานโบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ และพิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ พ.ศ. 2504 ทั้งนี้เพราะ ได้มองเห็นความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมว่าเป็นสิ่งที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวได้มาก และต้องการจะอนุรักษ์สถานที่เหล่านั้นไว้เป็นมรดกของชาติสืบต่อไป

2. เพื่อป้องกันมิให้มีการลักลอบหรือทำลายสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม การอนุรักษ์วิธีหนึ่งคือการจัดเจ้าหน้าที่ดูแลรักษามิให้สถานที่นั้นถูกทำลาย ตลอดจนจัดส่งผู้เชี่ยวชาญไปทำการดูแลและบูรณะให้คงอยู่ในสภาพเดิม

3. การบูรณะและซ่อมแซมสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่บรรพบุรุษได้สร้างไว้ให้อนุชนรุ่นหลังได้ชื่นชม ศึกษา และค้นคว้า แต่ดังได้กล่าวมาแล้วว่าโบราณสถาน โบราณวัตถุเป็นสิ่งที่เสื่อมสลายไปได้ตามกาลเวลา ดังนั้นจึงจำเป็นต้องมีการบูรณะซ่อมแซม โดยผู้เชี่ยวชาญทางด้านโบราณคดีโดยเฉพาะ และต้องอาศัยเทคนิค วิธีการที่ทันสมัย เพื่อจะได้คงสภาพไว้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

4. จัดหางบประมาณหรือเงินทุนมาใช้จ่ายในการบูรณะซ่อมแซม ทั้งนี้เพราะการบูรณะซ่อมแซมสถานที่ท่องเที่ยวทางด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะโบราณสถานและโบราณวัตถุ จะต้องเสียค่าใช้จ่ายสูงมาก บางครั้งอาจจะต้องขอความร่วมมือหรือความช่วยเหลือจากต่างประเทศ เพื่ออนุรักษ์หลักฐานและร่องรอยทางประวัติศาสตร์เอาไว้ เช่น ประเทศไทยได้รับความช่วยเหลือในด้านนี้จากองค์การวิทยาศาสตร์และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO)

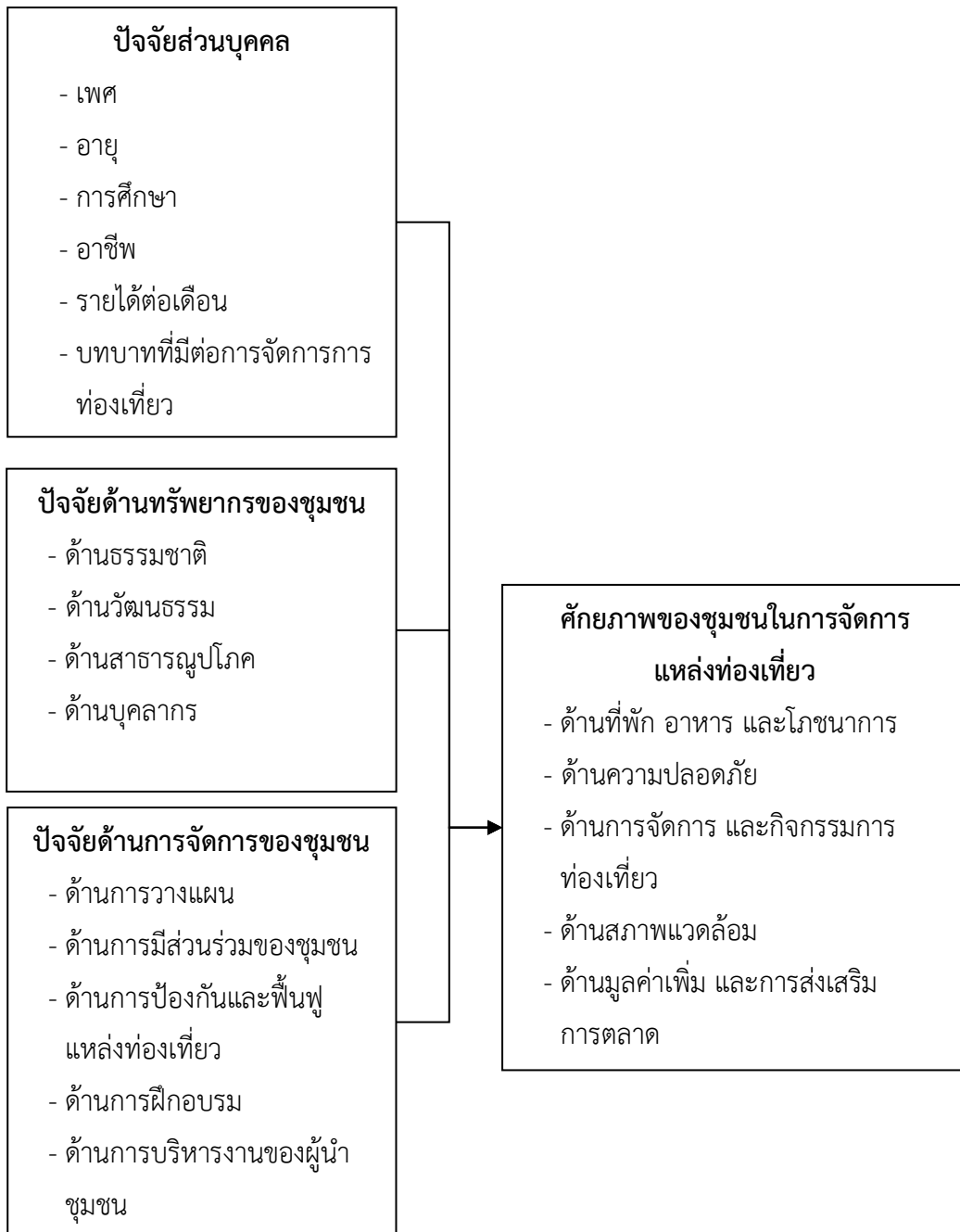
5. จัดหาสถานที่สำหรับเก็บรักษาโบราณวัตถุ และสิ่งที่มีคุณค่าทางวัฒนธรรมและทางประวัติศาสตร์ให้อยู่ในสถานที่ที่ปลอดภัยมิให้ถูกทำลาย หรือถูกโจรกรรม การนำสิ่งต่างๆ เหล่านี้ มารวมไว้ยัง

สถานที่ใดสถานที่หนึ่ง นอกจากจะเป็นความสะดวกในการดูแลรักษาแล้วยังเป็นสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้าไปชมได้อีกด้วย

6. ให้การศึกษาและประชาสัมพันธ์แก่นักท่องเที่ยวและผู้สนใจต่างๆ เกี่ยวกับความจำเป็นด้านการอนุรักษ์สถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยทุกฝ่ายจะต้องให้ความร่วมมือ มีจิตสำนึกในคุณค่า และห่วงใยทรัพยากรทางวัฒนธรรม รวมทั้งประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้ทราบถึงความสำคัญของสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ช่วยกันดูแลรักษาไม่ให้ถูกทำลาย

กล่าวโดยสรุป การจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรถูกสร้างขึ้นตามความเหมาะสมของประเภทและลักษณะของเมืองและพื้นที่ที่มีความสำคัญทางประวัติศาสตร์ โดยพิจารณาถึงบริบททางธรรมชาติและวัฒนธรรมของเมือง นอกจากนี้ยังควรมีการศึกษาขนบธรรมเนียมท้องถิ่นควบคู่ไปกับการใช้เครื่องมือในการวางแผนเพื่อการจัดการภูมิภาคและพื้นที่เมืองนั้น นอกจากนี้ในกระบวนการวางแผน การตัดสินใจในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมควรมีการบ่งชี้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในแต่ละฝ่าย เพื่อสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างครอบคลุมการสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างชุมชนและกลุ่มองค์กรในพื้นที่เป็นกระบวนการสำคัญที่นำไปสู่ความสำเร็จในการดำเนินงานอนุรักษ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมอย่างมีประสิทธิภาพควรมีการร่างข้อมูลทั่วไปในการจัดการท่องเที่ยว สร้างความเข้าใจให้กับชุมชนทั้งกลุ่มเด็กและผู้ใหญ่ ควรมีแผนในการกระจายผลประโยชน์อย่างเหมาะสมเพื่อสร้างแรงจูงใจการมีส่วนร่วมและชี้ให้เห็นถึงความสำคัญในการอนุรักษ์ มีการอธิบายแนวทางในการจัดการการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แนวทางการพัฒนาชุมชน และมีมาตรการในการควบคุมและพัฒนาแผน นอกจากนี้ยังจำเป็นต้องมีการจัดตั้งหน่วยงานที่รับผิดชอบอย่างชัดเจน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ผลการวิจัย

ปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยภาพรวม

(n=377)

ปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านทรัพยากรธรรมชาติ	3.65	0.761	มาก
ด้านทรัพยากรวัฒนธรรม	3.73	0.654	มาก
ด้านสาธารณูปโภค	3.60	0.725	มาก
ด้านบุคลากร	3.61	0.698	มาก
ภาพรวม	3.65	0.593	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.593) เมื่อจำแนกเป็นรายข้อ พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านทรัพยากรวัฒนธรรม รองลงมา คือ ด้านทรัพยากรธรรมชาติ ด้านบุคลากร และด้านสาธารณูปโภค เรียงตามลำดับ

ปัจจัยด้านการจัดการของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปัจจัยด้านการจัดการของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยภาพรวม

(n=377)

ปัจจัยด้านการจัดการของชุมชน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
การวางแผน	3.62	0.679	มาก
การมีส่วนร่วมของชุมชน	3.69	0.610	มาก
การป้องกันและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว	3.62	0.807	มาก
การฝึกอบรม	3.73	0.736	มาก
การบริหารงานของผู้นำชุมชน	3.67	0.660	มาก
ภาพรวม	3.66	0.457	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ปัจจัยด้านการจัดการของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 0.457) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การฝึกอบรม รองลงมา คือ การมีส่วนร่วมของชุมชน การบริหารงานของผู้นำชุมชน การวางแผน และการป้องกันและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวตามลำดับ

ศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยภาพรวม

(n=377)

ศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของ ตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน	ระดับความคิดเห็น		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
ด้านที่พัก อาหารและโภชนาการ	3.62	0.661	มาก
ด้านความปลอดภัย	3.67	0.653	มาก
ด้านการจัดการและกิจกรรมการท่องเที่ยว	3.60	0.665	มาก
ด้านสภาพแวดล้อม	3.66	0.622	มาก
ด้านมูลค่าเพิ่มและการส่งเสริมการตลาด	3.71	0.680	มาก
ภาพรวม	3.65	0.435	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า ศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.65$, S.D. = 0.435) เมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านมูลค่าเพิ่มและการส่งเสริมการตลาด รองลงมา คือ ด้านความปลอดภัย ด้านสภาพแวดล้อม ด้านที่พัก อาหารและโภชนาการ และด้านการจัดการและกิจกรรมการท่องเที่ยว เรียงตามลำดับ

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชน ปัจจัยด้านการจัดการของชุมชน กับศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชนกับศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชน แทนค่าด้วย X

X1 = ด้านทรัพยากรธรรมชาติ X3 = ด้านสาธารณูปโภค
 X2 = ด้านทรัพยากรวัฒนธรรม X4 = ด้านบุคลากร

ตัวแปรตาม คือ ศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว แทนค่า ด้วย Y

Y1 = ด้านที่พัก อาหารและโภชนาการ Y4 = ด้านสภาพแวดล้อม
 Y2 = ด้านความปลอดภัย Y5 = ด้านมูลค่าเพิ่มและการส่งเสริมการตลาด
 Y3 = ด้านการจัดการและกิจกรรมการท่องเที่ยว

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	X _{รวม}	Y _{รวม}
X ₁	1										
X ₂	.663**	1									
X ₃	.587**	.575**	1								
X ₄	.533**	.520**	.711**	1							
Y ₁	.680**	.764**	.706**	.560**	1						
Y ₂	.486**	.474**	.745**	.838**	.564**	1					
Y ₃	.382**	.338**	.461**	.559**	.427**	.608**	1				
Y ₄	.223**	.272**	.262**	.258**	.321**	.293**	.302**	1			
Y ₅	.080	-.010	.073	.110*	.074	.119*	.091	.225**	1		
X _{รวม}	.840**	.817**	.861**	.825**	.809**	.760**	.521**	.302**	.078	1	
Y _{รวม}	.557**	.552**	.676**	.700**	.718**	.777**	.732**	.633**	.462**	.743**	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชนกับศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .743 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชนกับศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่า ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านบุคลากรกับด้านความปลอดภัย มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (r = .838) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รองลงมา คือ ด้านสาธารณูปโภคกับด้านมูลค่าเพิ่มและการส่งเสริมการตลาด มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (r = .745) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ด้านทรัพยากรวัฒนธรรมกับด้านที่พัก อาหารและโภชนาการด้านมูลค่าเพิ่มและการส่งเสริมการตลาด ไม่มีความสัมพันธ์กัน โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (r = -.010) ทั้งนี้ปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชนมีความสัมพันธ์กับศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน เพราะว่าปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชนนั้นเป็นสิ่งที่อยู่ในชุมชน คือ ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากร

วัฒนธรรม สาธารณูปโภค และบุคลากร ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลให้ชุมชนพัฒนาศักยภาพของชุมชนเพื่อเป็นการจัดการแหล่งท่องเที่ยวในด้านต่าง ๆ ประกอบด้วย ด้านที่พัก อาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านการจัดการและกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม และด้านมูลค่าเพิ่มและการส่งเสริมการตลาด ทั้งนี้เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

ตารางที่ 5 ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยด้านการจัดการของชุมชนกับศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าม่วง จังหวัดน่าน

ตัวแปรต้น คือ ปัจจัยด้านการจัดการของชุมชน แทนค่าด้วย X

- X1 = ด้านการวางแผน
- X2 = ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน
- X3 = ด้านการป้องกันและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว
- X4 = ด้านการฝึกอบรม
- X5 = ด้านการบริหารงานของผู้นำชุมชน

ตัวแปรตาม คือ ศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว แทนค่า ด้วย Y

- Y1 = ด้านที่พัก อาหารและโภชนาการ
- Y2 = ด้านความปลอดภัย
- Y3 = ด้านการจัดการและกิจกรรมการท่องเที่ยว
- Y4 = ด้านสภาพแวดล้อม
- Y5 = ด้านมูลค่าเพิ่มและการส่งเสริมการตลาด

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	X _{รวม}	Y _{รวม}
X ₁	1											
X ₂	.422**	1										
X ₃	.076	.419**	1									
X ₄	.176**	.075	.401**	1								
X ₅	.384**	.259**	.236**	.391**	1							
Y ₁	.484**	.323**	.039	.107*	.539**	1						
Y ₂	.687**	.350**	.099	.197**	.397**	.564**	1					
Y ₃	.838**	.421**	.117*	.089	.315**	.427**	.608**	1				
Y ₄	.296**	.533**	.173**	.086	.241**	.321**	.293**	.302**	1			
Y ₅	.056	.130*	.689**	.577**	.254**	.074	.119*	.091	.225**	1		
X _{รวม}	.605**	.640**	.686**	.649**	.682**	.435**	.511**	.523**	.389**	.554**	1	
Y _{รวม}	.711**	.524**	.342**	.323**	.527**	.718**	.777**	.732**	.633**	.462**	.729**	1

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

** มีนัยสำคัญที่สถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัจจัยด้านการจัดการของชุมชนกับศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ เท่ากับ .729 และมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของปัจจัยด้านการจัดการของชุมชนกับศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน พบว่า ด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงสุด คือ ด้านการวางแผนกับด้านการจัดการและกิจกรรมการท่องเที่ยวมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกในระดับสูง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .838$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 รองลงมา คือ ด้านการป้องกันและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับด้านมูลค่าเพิ่มและการส่งเสริมการตลาด มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .689$) มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และด้านที่มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ด้านการป้องกันและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยวเกี่ยวกับด้านที่พัก อาหารและโภชนาการ มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกในระดับต่ำ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ($r = .039$) ทั้งนี้ปัจจัยด้านทรัพยากรของชุมชนมีความสัมพันธ์กับศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน เพราะว่าปัจจัยด้านการจัดการของชุมชน ด้านการวางแผน ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ด้านการป้องกันและฟื้นฟูแหล่งท่องเที่ยว ด้านการฝึกอบรม ด้านการบริหารงานของผู้นำชุมชน ซึ่งปัจจัยเหล่านี้จะส่งผลให้ชุมชนมีกระบวนการในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนในด้านต่างๆ ประกอบด้วย ด้านที่พัก อาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านการจัดการและกิจกรรมการท่องเที่ยว ด้านสภาพแวดล้อม และด้านมูลค่าเพิ่มและการส่งเสริมการตลาด ทั้งนี้เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

แนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

แนวทางการพัฒนาศักยภาพของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เพื่อเสนอต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ได้นำไปเป็นข้อพิจารณาในการดำเนินงาน เพื่อปรับปรุงแหล่งท่องเที่ยวให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสู่การท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน ดังนี้ การสร้างเส้นทางกิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน เพื่อเป็นเส้นทางแห่งการเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน และได้สัมผัสบรรยากาศของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติในชุมชน สร้างมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นการอำนวยความสะดวกและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว รวมทั้งต้องมีการสนับสนุนส่งเสริมด้านการตลาด ด้วยการพัฒนาบรรจุกภัณฑ์ของสินค้าให้มีความน่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น มีการประชาสัมพันธ์สำหรับแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้นักท่องเที่ยวรับรู้ รับทราบถึงวิถีชีวิต วัฒนธรรม ประเพณีของชุมชน ได้สัมผัสบรรยากาศของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) ควรจัดตั้งคณะกรรมการดำเนินกิจกรรมแบบองค์รวมของชุมชนร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชนในพื้นที่ เพื่อเป็นแนวร่วมในการพัฒนากิจกรรมการท่องเที่ยวของชุมชน และเพื่อร่วมกันกำหนดเส้นทาง

การท่องเที่ยว (Touring Route) ที่มีความเชื่อมโยงกันในกลุ่มของชุมชน เพื่อเป็นเส้นทางแห่งการเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรมประเพณีของชุมชน และได้สัมผัสบรรยากาศของสภาพแวดล้อมและธรรมชาติในชุมชน

2) สร้างมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวชุมชน ทั้งด้านที่พัก ด้านอาหารและโภชนาการ รวมทั้งจัดเวรยามคอยเฝ้าดูแลความปลอดภัยให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อเป็นอำนวยความสะดวกและสร้างความประทับใจให้กับนักท่องเที่ยว

3) สนับสนุนส่งเสริมให้ชุมชนพัฒนาสินค้าในด้านบรรจุภัณฑ์ของสินค้าให้มีความน่าสนใจและดึงดูดนักท่องเที่ยวให้มากขึ้น รวมทั้งมีการประชาสัมพันธ์ทั้งภาษาไทย และภาษาอังกฤษ ให้นักท่องเที่ยวได้ทราบ โดยการทำโบรชัวร์ แผ่นพับ และ Home page ผ่านระบบอินเทอร์เน็ต และผ่านประชาสัมพันธ์ไปยังการท่องเที่ยวจังหวัด และการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.)

4) ชุมชนต้องหวงแหนและรักษาให้ยั่งยืนที่สุด และจะต้องพยายามสื่อสารให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้และเรียนรู้ถึงวิถีชีวิตของชุมชนแบบดั้งเดิม มีการตกแต่งเตือนให้นักท่องเที่ยว ท่องเที่ยวอย่างมีจริยธรรมโดยไม่ทำลายทรัพยากรธรรมชาติและวิถีชีวิตของชุมชน

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาเกี่ยวกับความต้องการของนักท่องเที่ยวต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวของตำบลศรีภูมิ อำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

2) ควรศึกษาการสร้างเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตของชุมชนในอำเภอท่าวังผา จังหวัดน่าน

3) ควรศึกษารูปแบบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของอำเภอท่าวังผาเพื่อกำหนดเส้นทางการท่องเที่ยวของอำเภอต่อไป

References

- Boonlert Chittangwattana. (2005). **Sustainable Tourism Development**. Bangkok : Press and Design.
- Chanwit Kasetsiri. (1997). **Cultural tourism**. Bangkok: Fund Office. Support research.
- Santichai Euejongprasit. (2008). **The essence of the participation of personnel**. Bangkok : Sam Charoen Panich.
- Siriwan Sereerat and others. (2002). **Organizational Theory : Standard Edition**. Bangkok : Thammasarn.
- Sonthaya Ponsri. (2002). **Community Development Process**. Bangkok : Thai Wattana Panich.
- Sumit Suwan. (2011). **State and the concept and theory of development**. Nakhon Pathom : Kasetsart University.